

(6/38)

ANY XXXIV.—BATALLADA 1767

BARCELONA

28 DE MARS DE 1903

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREUADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONAPREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50.—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2'50

Veyentla tan abatuda
y en perill d' entregar l' ànima,
els sacerdots de la colla
varen anà á combregarla.

Mes tan grave es la dolencia,
que l' escolà l' ha agafada
y no ha tingut mes remey
que anarse'n á curá á Fransa.

L' Assamblea magna

NTUSSIASME immens: unanimitat perfecta. Tal ha sigut el caràcter de la memorable Assamblea. El seu resultat serà l' advent de la República, y la salvació d' Espanya.

Audirens a l' obra representants del republicanisme de totes les procedencies, com no s' havia vist mai, ni pel seu número, ni per la seva significació, 93 representants y ex-representants en Corts; 67 periòdics; 74 catedràtics; 70 Cassinos y Circuls; 650 comissions y juntas; 150 societats polítiques; 62 societats obreras; 70 societats lliure-pensadoras y anti-clericals y prop de 2,000 representants diversos.

Ja avants de l' acte, Madrid se convertí en un bulidor d' entusiasme, que anà creixent fins a desbordar-se en explosions multiplicades de un deliri de nou gènere: un deliri conscient.

El Teatre Lítrich insuficient pera contenir els milers de representants del poble republicà, serà per la futura República espanyola, lo que fou el Joch de pilot per la primera República francesa. Se constituirà la mesa formada pels Srs. Moratya, Ureña, Chavarri, Lozano, Giner de los Ríos, Nakens, Rubau-donadeu, Octavio Picón y Llano y Persi. En Moratya donà compte dels treballs realitzats per la comissió organitzadora, recullint un seguit d aplausos.

Ara l' Assamblea té la paraula—digué al terminar. Y l' Assamblea presentà una proposició que contenía 'ls tres extrems següents: Primer: queda constitutit el partit republicà. Segon: hi haurà un jefe pera designar las comissions. Tercer: se confieix la jefatura á D. Nicolau Salmerón.

Fou votada aquesta proposició ab un aplauso estremendós, unànim. Y s' alsá l' jefe del partit republicà pera parlar. Per espat de deu minuts se veié privat de ferho, tal era l' entusiasme de l' Assamblea. Per fi anà descapellant el següent discurs, condensació felís dels pensaments, dels sentiments y de las aspiracions del partit republicà, al posarse, com se posa desd' ara, al servye de la patria, ab tota la seva ànima.

NICOLAU SALMERÓN

DISCURS DE SALMERON

QUERIDOS CORRELLIGIONARIOS:

El acto que habéu realizado, aparte de lo que personalmente os concierne, tiene grande é indiscutible trascendencia para la causa de la República y para los destinos de la Patria.

Las fuerzas sociales aquí representadas, el fin concreto y práctico de esta reunión, el indisoluble vínculo que entraña hasta que hayamos instaurado la República, constituye una nueva era, a partir de la cual podremos los republicanos decir que tenemos derecho para gobernar á España, porque los partidos monárquicos, por servir los intereses de la dinastía, han llevado á la Patria a la pérdida del imperio colonial y han arrojado un eterno baldón á nuestro honor. (Aplausos.)

No representa solo esta Asamblea una gran manifestación de fuerzas republicanas, de energía social, que han llegado á reunirse porque la República tiene suficiente virtualidad para realizar estos actos, y porque con ella puede instaurarse un régimen de justicia que garanticza la paz social; representa algo más que ésto, y es que las fuerzas neutras, aquellas que habían llegado á desconfiar de toda acción política, que habían perdido su confianza en el régimen político, salen de su apatía, abandonan la inacción y, deshaciendo su error, se ponen en movimiento porque ven que la República es lo único que hoy puede regenerar á España. (Grandes aplausos.)

Podemos afirmar que mediante la representación del partit republicà, Espanya ha llegado á darse cuenta de la situación abrumadora á que la ha reducido la restauración borbónica.

Parecia que en Espanya se había perdido toda energía, toda noción de los sentimientos de la realidad y de la dignidad, y que estaba capacitada para vivir solo en un régimen de bajezas y oprobios, incapaz de razón contra la ignominia y abandono que sobre ella habían echado los que pusieron los intereses nacionales á los intereses monárquicos (aplausos), y todavía, en la hora presente para apoyar la compatibilidad del régimen monárquico con el país se llega á decir que es un timbre de gloria el tratado de París; podrá servir de un honor para el que sea titulado monárquico, pero no para el que sea patriota. (Aplausos.)

Hay obras que no podemos acometer, pero que debemos pensar en el camino para llegar á realizarse, y son aquellas que ponen el pueblo en el camino de la civilización, evitando que se arrastre en las gradas del Vaticano, la dignidad nacional, por intereses del jesuitismo. Esto podemos y debemos hacerlo. (Aplausos.)

La impia alianza del Altar y del Trono es forzosa que tenga un límite con la resurrección de Espanya. (Prolongados aplausos.)

No podemos en la hora presente determinar cuales serán aquellas soluciones que han de darse á las aspira-

ciones nacionales, pero podemos y debemos determinar la orientación, porque esto es un deber nuestro, indeclinable y cuyo fin responde á satisfacer el deseo de progreso que se nota en toda Espanya y que contribuirá á convertirla en un país tan próspero y grande como lo demandan los principios democráticos. (Aplausos.)

Y eso hemos de hacerlo consagrando los vínculos que ahora estrechamos en aras de la Patria á que no se puede negar su legítimo triunfo á las fracciones republicanas, porque depende del triunfo de la República la salvación de Espanya. (Aplausos.)

Sí, hemos formado el partido republicano, y aquí está integrado con las fuerzas que han venido á este concierto común, de distintos campos y de distintas procedencias. El fracaso de la República que hace 30 años tuvo Espanya dividida las fuerzas republicanas, constituyéndose allí donde creían se hallaban poseídos de buena experiencia; pero desde entonces á la fecha esta nos ha enseñado que debemos relegar al olvido lo pasado.

Lo que es circunstancial debe quedar supeditado á lo fundamental para instaurar el régimen del pueblo para el pueblo, para que substituya al ungido por el Vaticano e inspirado per el jesuitismo. (Aplausos y bravos.)

Algunas excelentes personalidades del republicanismo se han negado á tener aquí su representación, inducidas á ello per apasionamientos de que nunca deben estar poseídos los hombres públicos, pero per lamentable que sea, nosotros proseguiremos en este espíritu de confrontación, demostrándoles que por este camino se llega á la meta de nuestras aspiraciones y de las suyas, porque se funda en el amor á la idea al servicio de la Patria. Así, pues, yo confío en que tendrán que incorporarse muy pronto á nosotros.

Como considero que nunca han de suscitar ningún obstáculo las personas, si para la integración de las fuerzas republicanas pudiera serlo la mía, yo, que exijo en religión el cumplimiento del deber, abandonaría mi puesto, para que esta integración se lleve á cabo. (Muy bien. Aplausos prolongados.)

Entre las fuerzas sociales que tienen representación en esta Asamblea yo he de recoger una nota, y es la que suministran estos elementos neutros que al conjuro de la República se han apresurado á venir á nuestro campo, guiados por la voz del ilustre sociólogo Costa. (Aplausos prolongados) impiden al orador continuar durante algunos minutos. Los asambleístas, de pie, dirigen sus miradas al palco en que está el Sr. Costa, quien se refugia modestamente en el fondo. .... Costa vale y representa por sí solo una legión, que podemos muy bien poner á la que los jesuitas denominan también su legión.

Esa representación de la clase neutra es tan importante que está llamada per necesidad y para beneficio de todas las demás clases sociales á seguir al pueblo, capacitando á la clase obrera para que llegue á intervenir en los destinos del Estado, y que la Sociedad la integre, para que no sea el Estado algo que perturbe, que denigre, que destruya y que envilezca las energías nacionales. (Aplausos.)

En todo el proceso de la historia del partido republicano no se había visto una asamblea que contara con una tan numerosa representación de la clase de Cataluña donde tan bien organizada está, y de los obreros del campo de las regiones extremeñas y andaluzas, que han venido á ingresar en el partido republicano. (Aplausos.) Esto nos impone un ineludible y sacrificioso deber.

No diré que habla en esta ocasión aquel mozo de treinta años que defendió á la Asociación Internacional de Trabajadores; pero si diré que hay que otorgar al trabajador el predominio que le corresponde en toda sociedad verdaderamente democrática.

Nosotros no queremos que haya lucha de clases que no puedan tener un denominador común.

Hoy viene la juventud impulsada per la corriente progresista—enseñada per los contadísimos profesores que no han encerrado en un dogma el libre cultivo de la ciencia—á sumarse con nosotros. Con este concurso, podremos nosotros acometer la magna empresa de la reconstitución nacional. Podemos y debemos ir á la conquista del Estado, y á ella vamos valiéndonos de todos los medios efficaces. (Bien! Bien! Bravo! Aplausos.)

Valiéndonos, repito, de todos los medios, porque cuan-do los poderes públicos con su conducta sistemática demuestran que los medios legales se hallan obstruidos para que sea libre en el ejercicio de la soberanía la voluntad del pueblo, éste debe encargarse con sus fuerzas de restablecer en un todo la soberanía del derecho. (Bien!) Sí, queridos correligionarios: á ello vamos. Pero no tiene el partido republicano que hacer constantemente alarde de esto.

En este sentido podemos ofrecernos al país y á los partidos monárquicos que, sin ofensa personal sea dicho, no son más que parásitos corruptores de la voluntad nacional.

Noostros, con mayores fuerzas que los monárquicos, oponemos la magestad del pueblo á esa otra magestad, que siendo infantil, es árbitra de la patria.

Además de lo que es substantivo en nuestra aspiración, hay algo accidental, transitorio; y es la representación, el jefe de estas fuerzas nuestras. Yo no quiero estimarme más que como un jefe de momento. (Voces de ¡No! No!) Yo no digo que no quiera el cargo, no; eso sea tanto como rehuirlo. Lo que yo no accepto es que éste tenga carácter definitivo; porque también es bueno que en ésto demos una lección á los monárquicos, que siempre, entre ellos y nosotros hay gran diferencia. Y por que no ho duptin, Salvador de nom y Salvador de fets, per que no ho duptin, Barcelona avuy amenassada, li deuria la salvació.

Además, todos debemos reconocer que ésto no es el término de una obra sino el comienzo.

La jefatura no tiene ni debe tener más que este valor. Se necesita una cierta representación simbólica, y conviendré en símbolo es como la acepto.

Se necesita que haya disciplina, y con ella el sentimiento del cumplimiento del deber; y que surja de aquí una organización robusta, pues de no ser así, resultaría como un gran cerebro sin nervios periféricos (Aplausos), y como trazar una raya en el agua.

Para que aparezca esta organización robustísima os manifeste desde luego que hay una comisión constituida, la qual creo que deberíais acceptar para que empieze el difícil tarea.

Nosotros no vamos tras del propósito de desempeñar cargos; lo que hacemos es por la República, por la imperiosa necesidad de que se salve Espanya, la patria, que no puede permanecer más tiempo bajo la reacción, la ignominia y el desconcierto, bajo el imperio del Vaticano. Esta patria que no debe sufrir más los resultados de la incompatibilidad entre sus intereses y los intereses dinásticos, que no debe servir á la dinastía que nos llevó á las guerras coloniales, ni permanecer impasible frente á un régimen que será eterno baldón de Espanya. (Aplausos.)

Y así cuando se revise la historia se podrá ver una Espanya desmembrada, desposeída de su imperio colonial per la restauración austro-borbónica, y otra Espanya reorganizada, reconstituida per los republicanos, que respecta el derecho entrando en el concierto de los pueblos que viuen la vida del progreso.

Entonces, y solo entonces, habremos cumplido con todo lo que constituye una causa de atraso, un obstáculo á la fuerza expansiva del progreso y de la civilización contemporánea, ir hasta donde podamos incluir en nuestra patria á las que fueron colonias y hoy son Repúblicas Sud-americanas.

Y debemos apretar la mano que nos tienden, allende los Pirineos, los franceses que comulgan en nuestras aspiraciones; y así como ellos han hecho una República mesurada, prudente, pero energética, nosotros estamos dispuestos á seguir el mismo camino, para que Espanya llegue á ser un dia hija digna de la raza latina y factor integrante de la civilización moderna.

Como expresión pura de esos sentimientos, yo os pido autorización para contestar al telegrama de Clemenceau, quien representa en Francia á valiosas fuerzas populares, con tendencia socialista y con espíritu radical, ligado al más soberano sentido de gobierno.

Estas simpatías sirven para alejarnos, para levantar á nuestra patria y poder decir á Europa: «La Espanya que fué, era obra de la Monarquía; esta Espanya que renace, es obra de la República.» (Prolongados aplausos.)

Ja tenim orientació, bandera, objectiu, y unanimitat d' acció per realitzar-lo. No ja sols els republicans: el poble espanyol enter, es á dir tots els ciutadans: el poble voluntat caben dintre del camp amplissim, obert pel gran republicà á la regeneració de la patria.

La exida de l' assamblea, l' accompanyament del jefe á son domicili, la gira campestre als Vivers favorescuda per un número immens de republicans siguieren altres tants episodis de un acte tan hermos, pel seu caràcter, com trascendental pels seus resultats.

La fetxa del 25 de mars de 1903 serà en la història de la patria espanyola, sedenta de redemptió, tan memorable com la del 29 de setembre de 1868.

El partit republicà ha tingut la sort de despertar la conciencia nacional y reanimar las decayudas energías del poble, y això—fins descontant lo que ha de venir inmediatament—val tant com la més radical de les revolucions.

EL SANT CRISTO GROS

REYEM fermos intérpretes dels sentiments del gran partit republicà de Barcelona, enviant un aplauso entusiasta al Eminentissim Cardenal Cassanyas, per la part activa que, segons asseguren, se disposa á pendre en les proximes eleccions de Diputats

á Corts.

De motu proprio ó cedint á agenes y poderosas sugestions de ultramontans, clericals, perdidgots, regionalistes-católics, redactors del Brusi, conservadors y demés faramalla mística-profana, que ven en perill la causa sagrada de sa dominació estúpida sobre'l poble, ha pres l' iniciativa y té l' decidit emprenyo de oposar un dictá á la riuhada republicana, que amenassa arrasar tot: la patria, la religió, la propietat, la família... y fins crech que 'ls formatges de Holanda. ¡Quin horror!

Un dictá de gran fortaleça y de inquebrantable resistència: un dictá format ab els capitals dels explotadors del poble obrer, ab las taules de la redacció de uns periódics tan populars com 'El Diario catalán', 'L' Avi Brusi' y 'La Perdiu', ab els doscents y pico de volum del 'Diccionari electoral' de la Lliga regionalista, ab els cubells dels pantorrillas conservadors, y per coronament ab las teulads de tots els ensotanats de la diòcesis. Sobre aquest dictá s' hi alçará la gran figura del Eminentissim, dos vegadas Salvador: Salvador de nom y Salvador de fets, per que no ho duptin, Barcelona avuy amenassada, li deuria la salvació.

Els que 's figuraven que 'ls prelates de la Iglesia catòlica, que cobran del Estat sous considerables deuriments limitar-se al cumpliment de la seva missió espiritual, haurán de rectificar el seu error.

Els diners del Estat que paga el poble y l' influència propria de un carrech oficial, tot s' ha de posar al servei de las malas passions reaccionaries. La religió ja 's pot esperar; lo primer es assegurar el predomini terrenal per tots els medis; empuyant el trabuch, quan l' ocasió s' ho porta; constituinte en director de una campanya electoral, quan no ha arribat encara l' hora de tirarse á la montanya. Així s' comparteixen els preceptes evangèlics de aquell Deu de pac y mansuetud en qu' escudan las seves intencions encaminadas á perpetuar la ignorància y l' esclavitud del poble, pera millor explotar la seva estupides.

Desde avuy ja poden plegar la Lliga regionalista y totas las seves sucursals, ja poden tornar las claus al amo tots els cassinos conservadors; tots aquests locals son innecessaris, desde l' moment que n' hi ha un que 'ls absorbeix á tots: es aquest el palau episcopal, convertit en residència de un Comitè atíqui que funciona baixa la presidència augusta del Eminentissim.

Ja sab, donchs, el poble hont ha de dirigir-se per rebre las degudas instruccions... y fer tot lo que convingui.

Pero fixém la situació de las cosas, á fi de que ningú, quan arribi l' cas, pugui cridarse á engany. ¿Qué s' ha proposat el poble republicà de Barcelona al empêndre l' activa campanya de desvetllament, ab que acaba de maravellar á Espanya entera?

Molt senzill: traballar enèrgicament per la regeneració de la patria. Ni més, ni menos.

Durant una porció d' anys, minat el partit republicà per intestines discordias y tota mena de diferències, no havia lograt interessar en pró de la seva causa justa y patriòtica, l' apoyo decidit de una gran massa de opinió completament desconcertada. Y á favor de la insensata ceguera dels directors del masisme republicà, y de l' apatia y l' excepticisme de la massa popular, Espanya ha viscut completament a mercé de dos oligarquías de vividores, que han fet burla y escarni de tots els seus drets, han escorxat al poble de viu en viu, y han acabat per enfonsar á

la nació en l' abisme del oprobri. Vintivuit anys se guits ha durat aquesta inmundia bacanal, de la qual se'n desprende com un baf asfixiant, l' alé empastat de tots els ferments reaccionaris.

Al ocorre els desastres de Cuba y Filipinas, l' alé coronament de tanta disbauxa y de tanta vergonya, ni alé li quedà al poble per llençar indignat un crit de protesta. Tot se va perdre, hasta l' honor, tot meus les institucions y las dos eternas oligarquias que sostinentse ab elles contribueixen á perpetuarlas.

Varen dir que 's correjirian, y lluny de intentar-ho hem anat sempre de mal en pitjor. Quatre anys seguits de paciencia resignada per part del poble: quatre anys de nous escarnis per part dels oligarquias. Ni tan sols s' han sapigut entendre per continuar ab apariencies de dignitat l' expoliació del país. Descompostas, esmicolades, triturades, estan demanant l' escombra. No es ja qüestió política: es qüestió d' higiene.

Desde la consumació dels desastres s' han iniciat diversos medis per sortir de un estat de cosas tan horrendo. Tots han fracassat: l' Unió nacional, per no haver sapigut comprendre que l' arrel dels nostres mals se confon ab les arrels de las vellas y caducades institucions: el Regionalisme, per la seva tendència monàrquica y reaccionaria, per les seves ambicions mesquines y per el seu afan de confondre els termes de l' eterna lluita entre 'ls homes que miran al passat y 'ls que tenen

calurosos y entusiastas que s' hajen sentit may en aquella població.

Si l' arcalde de Tarrassa hagués tingut la fortuna de convencer al governador de que no es cap delicto victoriar a la República y á la Espanya republicana, y de que l' ordre públic no corria l' menor perill de haverse permès que una música acompañés als oradors desde la estació á la fonda, s' hauria estaviat la molestia que li produsiren, segons sembla, certs piropos que se li dedicaren, alguns dels quals, com els que brotaren de la boca del Sr. Lerroux, han sigut ben mal interpretats per cert. De aquests conceptes, que's limitan á consignar un fet poc agradable per l' arcalde y per Tarrassa, se n' ha volgut treure un gran partit per exasperar els ánimos y veure de convertir en una lluita de passions, ben poch convenient als mateixos que tractan de promourela, una elecció que s' ha plantejat y se sostindrà únicament y exclusivament en el terreno de les ideas. Pero tot serà en vā: Tarrassa, qu' es una ciutat eminentment liberal y republicana, sabrà destruir las cábals y artimanías de un caciquisme que no té ja rahó de ser, y s' oferirà tal com es, sempre adelantada en las nobles empresas de la regeneració de la patria, al servei incondicional de la causa de la República.

A proposta de 'n Lerroux pera soci del *Ateneo barcelonés*, va caure com una bomba entre la Junta directiva composta casi exclusivament de perdigots. No se'n sabian avenir. En Lerroux al Ateneo, en aquesta casa que á forsa d' enganys y gracias á l' apatia de la major part dels socis han arribat á ferse seva, pera convertirla, de centre de cultura qu' era, en un mal club politich?... quin honor!

La glòria més legitima de la nostra terra va tornar-se més lleig que mai. Qui sabl pot ser se sentia ja sobre las galtas la má molsuda del valent diputat republicà: el fet es que deya: Si l' admiteme, jo m' dono de baixa: jo no torno més á n' aquesta casa!

Se reuní per últim l' Junta directiva, y en Lerroux signó executat inquisitorialment. Res de discutir la seva admissió, perque 'ls perdigots de la Junta, per no tenir valor, ni l' valor tenen de las seves conviccions. Se limitaren á votar per bolas blanques y negras, y á consignar en l' acta: «D. Alexandre Lerroux ha signat rebutjat per majoria de vots.»

M' hi jugo un pà á que si ara algú 'ls demana comptes de aquesta ofensa, son tan valents, que un per dirán haver votat ab bola blanca.

Pero aquesta conducta indecorosa ha provocat en l' *Ateneo* un moviment general de indignació. Sempre l' *Ateneo* havia signat una casa hospitalaria ahont hi cabían totas las ideas y tots els homes que les professaven. A n' els perdigots de la Junta 'ls estava reservat faltar tan villanament als devers de l' hospitalitat y á las lleys de la bona educació.

Aquesta agravia s' han de pagar, y 'ls que 'ls han inferit, no precisament á n' en Lerroux, á qui després de tot enalteixen ab els seus odios y ab la seva canguelitis, sino á n' aquella digna corporació, serán salvats, n' estém segurs, en deguda forma, y per finiquito en las eleccions del proxim mes de maig.

La majoria dels estudiants d' Espanya s' han adherit á l' Assamblea republicana.

Tenim al nostre costat á la joventut escolar. Diu-guimo, ab tot el cor:—El porvenir es nostre!

A Valencia tenien un governador de la casta dels puguiress. Els estudiants varen començar las seves protestes contra 'ls atropellos de aquell fulano, y per fi Valencia en massa va revanxinarse, procedint á un tancament de portes general. Y la fiera va quedar tancada dintre el seu cau, contemplant ab tristes 'l garrot que ja no li servia de res.

Y l' mateix govern no tindrà més remey que donar-li las dimisories.

Será un nou exemple de que l' poble alcansa lo que vol; quan lo que vol es just.

Admirable campanya la qu' está realisant el ministeri Combes, en el sentit de netejar l' arbre de l' República de la pugó clerical.

Vinguda l' hora de cumplimentar las lleys relatives á las corporacions religiosas, s' ha negat en globlo el permís d' establir-se, primer á las dedicadas á l' ensenyansa, y després, també en globo, á uns titulats pares predicadors, concitadors d' odis contra la civilisació moderna.

Tots els reaccionaris, y fent coro ab ells alguns republicans de la dreta, pretencen que las autorizacions signessin discutidas una per una, sistema obstrucionista que hauria donat per resultat que disentintials s' haurian mort de vellesa. El govern de 'n Combes no va estar per *chiquitos* y la Càmara, dos vegadas consecutivas va donarli la rahó per uns 60 vots de majoria.

La conseqüència immediata de aquesta victoria obtinguda després de una batalla tan renyida, será la denuncia del Concordat y la subsegüent separació de la Iglesia del Estat.

Per fi la República francesa, sense detriment de las creencies, que aquestes deuenen ser y serán sempre respectades, haurà lograt depurarse del virus clerical.

Quin dia més hermos per la nostra rassa, aquell en que 'ls ayres sanitosos de la Fransa, vinguin á barrejarse ab els que s' están formant á Espanya republicana!

MONGAT, 17 de mars

Es altament asquerós lo que passa en aquest poble ab lo ditxos Pare Solfas, tota vegada qu' en lloc de donar

llissóns de urbanitat las dona d' escàndol, junt ab el secretari-sagrístia, qu' es el seu company de causa. Dins enera va tenir qüestions ab el sagristà, de modo que 'ls veïns creyan que dintre de la rectoria hi havia estallat la *gorda*. No contents ab això, el dijous de la setmana passada el secretari-sagrístia va donarli tan tremenda palissa que deixà al mossén estirat en terra, cridant assistència. L' endemà el pobre Pare Llantias va anar á dir missa ab un xiribech á l' orella, lo que sembla molt impròpi, puig que el Pare Solfas no deu donar semblants exemples. Per acreditar la conducta de tan venerable frai basta consignar que ha tingut, durant el período de 18 mesos, 14 majordonas.

Quina barra!

VILOVI DEL PANADÉS, 15 de mars

Sense moures un sol elector de casa seva va resultar haver votat tots els veïns en las passades eleccions. Que m' dispensis els senyors tupinaires, pero això es robar la dignitat de tot un poble. Això 'ns ensenyará á no dormirnos y un' altra vegada la gent honrada si vol triunfar haurà de votar com ho han fet els liberals de Barcelona. Tot ens ho volèm tirar á l' esquena y al últim per forsa 'ns faràn treure la son de las orelles, que ja començavam á tenir llargues.

EL CAPITAL Y EL TRABALL

Memoria dedicada á la classe obrera, llegida per son autor, l' acreditat socio-lech y convenst regionalista en Ximo Xamba y Xambo, á l' associació «Els Taups Masses» constituida á arrèl de la fusió de las denominacions «Els Lluquers», «Avant y fòra», «Els Fullers» y «Els Raquers».

FILLS DEL TRABALL, SALUT:

La lluita del céntim contra la pesseta es una de las lluitas més lluites que hi han. No obstant, el nostre programa regionalista ve á agermanar las tendencias tendenciosas que ara corren y á endolcir aquest odi de classes que predomina, funest sobre tot per las classes neutres, amigas del traball y respectuosas ab el capital legítim y ben entès. De tal modo nosaltres salvem aquesta aspiració de la honrada classe jornalera que's pot dir que l' obrer que avuy no està al nostre costat, ó es qu' es cego... ó es que no hi veu.

Els ideals que defensa el célebre Kropotkin son unas bacserolas socialistas comparadas ab las teories del regionalisme respecte á aquest punt. Perque, veýam, quin es l' ideal de 'n Kropotkin... *ikin?* No cal que us el digui; vosaltres el sabeu tan bé com jo.

Doncs nosaltres en lloc de fer lo que us prometen aquesta colla de demagogs, menja-capellans y unitaris, donarem solucions pràctiques á una colla de problemes que teniu pendents: Instaurarem unes grans *càsticas de estalvis*, de previsió ó retir, las quals baix el patronat de un sain inacutual qualsevol que podrem triar vosaltres mateixos vos assegurarán una poma per le sed, un petit rendiment per la vellesa, rendiment que serà tan ó més gros quants mes estalvis haguenet fet durant la vostra vida que serà llarga y plena de salut, sense vies, sense *vermouths y sense gallina á l' olla*. Fundarém institucions benèfiques pera 'ls inválids del traball, pera 'ls malats incurables qu' en nostres hospitals s' hi trobaran com el peix á l' aigua. Farérem jubilacions d' obrers y d' amos á la vegada. Obrírem restaurants econòmics abont per pochs diners vos duguin poch menjar. Inaugurarem cooperativas, escoles dominicals pera la educació dels que's dediquen á las arts manuals. Practicarem l' assistència domiciliaria als verdaderament necessitats. Implantarem un sain fi de assils nocturns, casas-cunes y incubadoras artificials, y per últim legislarem els contractes del traball de tal manera que satisfassin á tots per un igual, als amos per lo que toca á su propietat y els drets que la riquesa li concedeix, y als obrers respecte á sus obligacions y el seu benestar.

Després d' això riéuse do'n Dato y de'n Bakounine. Quan nosaltres manem el traballador que 's queixi's queixarà per vici.

Las reformas socials per nosaltres projectadas tendien á la revindicació total del obrer, d' aquest explotat etern que no ho es sols del burgés, sino del *mal pastor* que anomenantse company seu li imbuix ideas destructives y acaba de revifilar la foguera del odi en el cor. La lluita de classes, l' horrible lluita dels que suan contra 'ls que badallens, dels que menjan contra 'ls que dejunen... està resolta ab el nostre programa de govern. Heus aquí la nostra obra social.

Auy, gracies á Deu, ja s' ha acabat la lluita, ja s' ha acabat la gana, ja s' ha acabat la paciencia, els quartos, els regionalistes... ja s' ha acabat tot... [La derrumbosis! ¡El cataclisme! En Domènech y Montaner... Ens trobem en un estat de perfecte caos. Aquí no hi ha més que materia ignea tot es cósmich. Nosaltres mateixos no som sino uns *còsmichs* fracassats.

Amén y fraternitat.

Per la copia
JOAQUÍN AYMAMI

PREGARIA

Humilment ajonollat als peus d' una antiga imatge de Santa Rita glòriosa, així don Paco s' exclama, barrejant fondos suspirs ab ses amargas paraules:
Santa Rita, santa Rita, d' impossibles advocada,

vos que teniu tant poder que segons conta la fama convertiu lo negre en blanch y 'l blanch en color de pansa, digneus fixar en mi vostra piadosa mirada y, de tot cor vos ho prego, feume'l favor d' ajudarme!

Quatre mesos farà prompte, ioh virtuosissima santa! que de salvá aquest país varen donarne l' encàrrec. No us contaré cap mentida si us dich que la meva entrada yá ser de las mes brillants que s' han registrat a Espanya.

«El gran Silva al poder! exclamava entusiasmada la gent de la classe neutra y la d' altres varis classes. «Ja veurem ab qui salero en dugas ó tres setmanas cura d' aquesta nació las enverinades nafras. ¡Pas! —repetia la gent, tirant el barret enlayre: ¡Pas al que prompte serà el doctor Munyón d' Espanya!»

Il·lusions engañoses...
Tan rialleras esperansas s' han desfet totas al buf d' una tempesta de planxes.

No faig res que no ho esguerrí, allí hont jo poso la grapa, ja se sab, ó un gran pastel ó un conflicte de cal Ample. Equivoquem tots els cálculos, rellisco sense adonàrm'en, els enemicis se m' passeejan, els coneguts m' entrebancan, y la nació, que tenia posada en mí sa confiança, se me'n va desfilar. Que m' hi tallat, es ben clar; pero den què estriba la causa d' aquest fracàs, que confessó sense scabar d' explicarmel? ¡Es que hi errat el cam?

¡Es que 'l càrrec me vé ample? ¡Es que vaig ésser un disbarat al pendre per soci á en Maura? ¡Es que 'ls mals d' aquest país son ja de tanta importància que contra ells no hi poden res els remeys que avans s' usavan?

Santa Rita, santa Rita, no m' deixeu en l' estacada; volgueume ajudá a sortir del fang en que vaig ficarme.

Ja sé que lo que us demano es potser una mica massa; pero veig tan aburrit, tan perdut per totas bandas, que sense l' potent concurs de la vostra immensa gràcia no goso jo com qui diu á bellugar peu ni cama, seguir de que al d' un sol pas ja hauré metido la pata.

Concediuem aquest favor, santa Rita venerada: us ho demano plorant, abatut, ide quatre graps! Concedidum, y us prometo que si á pesar d' ajudarme la dels mes grans impossibles gloriosissima advocada, veig que no marxan millor las coses de nostra Espanya, confessaré 'l meu fracàs, tiraré á recó la daga, y deixant que altres mes vius probin de salvar la patria, silenciós y resignat, me'n tornaré cap á Málaga á menjarme 'ls meus ahorros y á cultivar pastanagues, que potser hi entendré més que no en fer lo que faig ara.

C. GUMÀ

MAGNÍFICA SOLUCIÓ!

EN clar ho havia dit el ministre:

—Si accepto la cartera, es abla la preciosa condició de que gosaré en el meu departament de la més absoluta independència pera desarollar els plans que porto.

Y disposit a fer feyna llarga y profitosa, va començar per privar als capitans de port de certs privilegis que sempre havien disfrutat.

Quina maror entre 'ls interessats al tenir noticia de la resolució de sa excelència!

Moguts per un mateix impuls, sucaren decidits la ploma y comunicaren al ministre que, «sempre ab el deute respecte, pero ab l' ènergia que dona la rahó, tenían l' honor de manifestarli que protestaven contra una disposició que tan gravement lesionava 'ls seus sagrats drets.

Rebre'l ministre la protesta y contestarla en deuda forma, va ser obra d' un moment.

«Senyor Capità del port de... En vista de la comunicació que ha tingut á bé envirar-me, queda vostre rellevant del càrrec que desempenya.

Al espathe de tan inesperada castanya, els marinos se quedaren com qui veu visións. ¡Qué!... ¡Era cert que 'ls havíen rellevat? ¡Era possible que hi hagués qui s' atrevís a replicarlos en una forma tan poc ceremoniosa?

¡Ah! No; això no podía ser y no seria. ¡Pues no faltava més sinó que 'ls héroes de tal puesto y de tal altre, els successors de fulano y de sutano, els que tants y tan brillants dies de glòria han donat á la patria haguessin d' estar á la mercé d' un senzill ministre!...

Una comissió de peixos grossos va passar á veure á sa excelència.

—Esperém que anularà l' ordre de rellevo que contra 'ls capitans de port ha dictat.

—M' es impossible complairels. Cabalment ara acabo de firmar el nombrament dels seus successors.

—Ens atrevíam a suplicarli que mediti sobre la...

—Ja está meditat tot. No torno enrera. —Guapol!... ¿Es á dir que 'l bon senyor no volia ce dir y' posava en pugna ab els seus subordinats? Ja sabria el ministre qui es la gent del botó d' àncora y cómo y de quina manera's venta las moscas quan aquestas la pican.

L' endemà, sobre la taula de sa excelència hi havia un pilot de dimisións.

La del secretari de Marina, la del intendent de Marina, la dels consellers de Marina, la dels delegats de Marina...

Una manifestació tan imponent de desagrado, segons parer dels directors de la protesta, forzosament havia d' impresionar al ministre.

Pero van equivocar-se. Sa excelència acceptà ab la rialleta als llavis las dimisións dels amparadors dels protestants, y s' quedà tan fresch.

El pontífice de l' esquadra va anar á visitar-lo.

—Dech participarli —va dirli— qu' està vosté col·locantse en una pendent molt perillosa.

—No participo dels seus temors.

—La Marina no pot ser molesta impunemente.

—El ministre pot fer d' ella lo que més convenient li sembla.

—Donchs, dongui per presentada la meva dimisió.

—Donchs, dongui per acceptada.

Posada la qüestió en aquest terrenó, la batalla va generalitzar-se y las dimisións ploueren per tota indirecta.

Van dimitrir els almirants, els vice-almirants, els contra-almirants, els ajudants dels almirants, els asistents dels almirants...

en el magnífich joch que ve seguit en favor de la sinceritat electoral.

L'Avi Brusi se dedica á sembrar l'alarme entre las classes conservadoras. Segons ell els republicans ho tenim tot á punt pera entregarnos al robo, al saqueig, á la degollina y a menjarnos als capellans y als frares de viu en viu, y per postres alguna qu' altra monja confitada.

Tot això ho fa en obsequi de la vella monarquia. Qui s'ho podia imaginar que l'Avi Brusi acabaria per imposarse l'paper poch horros de *home de la port*.

El candidat regionalista per la circunscripció de Tarragona, ha escrit una carta lamentantse de que no existeixi en aquell país un Centre catòlic cridat «á reconer y exteriorizar—diu—mi significació catòlica, que yo antepongo siempre á toda otra.»

Més avall afageix:

«No pertenezco á ningú partit: mi política es la del Vaticano; mi constante aspiració la grandeza de Cataluña, mediante la integridad de sus tradicionales leyes y costumbres cristianas.»

Hi ha que aplaudir á n'aquest regionalista, may siga sino per la franquesa que gasta. A lo menos ell no es hipòcrita com tants altres!

A l'última hora 'm diuhen que al Sr. Querol els seus companys de causa l'han tret de la candidatura.

Pero tinguinho per segur: si l'han tret no es per catòlic, sino per massa franch.

En Russinyol ha hagut de fugir del niu regionalista. Diu *La Veu* qu'està malalt, y jo crech que té raho. El 8 de mars va haverse de fer un tip de tunyina republicana y se li va indigestar. Aquests apats no's paheixen.

Per recobrar la seva salut... política, se'n ha anat á Nissa (Fransa), ab el ferm propòsit de veure desde allí—com si diguessim, desde la barrera—les pròximes eleccions de Diputats à Corts.

Y vels'hi aquí que de questa feta lis perdigots cambiarán de cantada.

En lloc de *Els Segadors* entonarán aquella cansó tan caya que comensa així:

Russinyol que vas á Fransa

Russinyol.

Ab lo qual tots hi guanyarérem, perque no es tan fréstega, ni tan fúnebre com aquella.

* * *

Y ara, D. Albert, un encàrrec.

A Fransa hi trobarà la República.

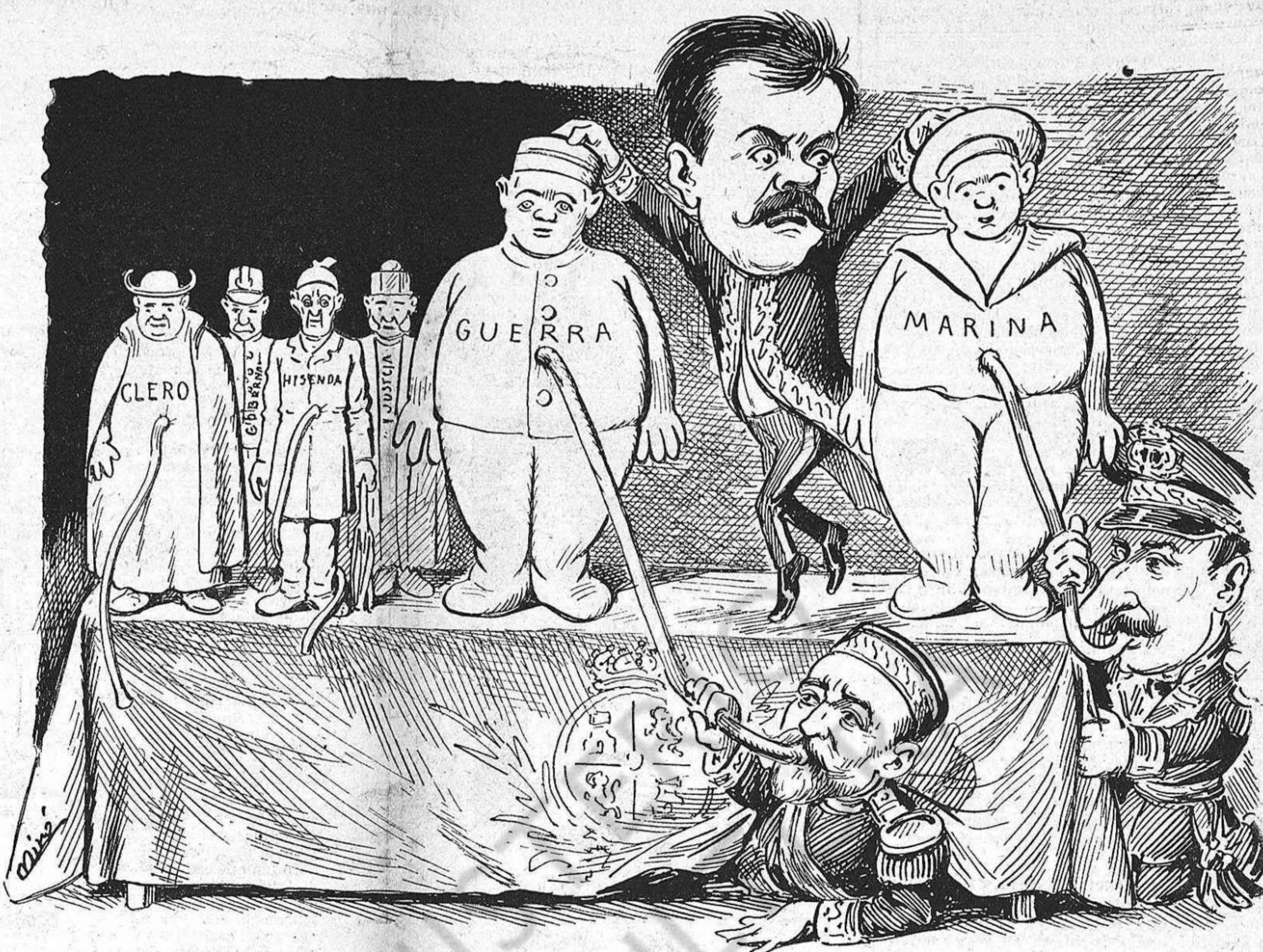
Donchs fássins un favor: dónquili expressións de part nostra.

En el meeting de adhesió á l'Assamblea magna celebrat dimecres, 25, en el local de la *Fraternidad republicana*, no sols va posarse en evidència una vegada més l'entusiasme immens del partit republicà de Barcelona y sa perfecta adhesió á la causa de la República ab un sol programa y una jefatura única, com á medi de conseguir l'enderrocament de tots els obstacles que s'oposen á la verdadera regeneració d'Espanya, sino ademés un altre element, que ha acabat per ser la desesperació dels nostres adversaris.

Tal es la cordura, la sensatè, la serenitat del partit republicà.

* *

Inflant bombas ó la retirada de 'n Villaverde

—¡No me las desnivelleu!
—Son massa buydas, minyo.

—Donchs que las aguantí un altre...
—Presento la dimisió!

La qüestió dels marinos

A veure qui podrà més
en aquesta lluita heroica:

la marina ab sas protestas
ó en Toca ab la seva trompa.

A LO INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.º XARADA.—En re da ri-a.
- 2.º ANAGRAMA.—Ranci—Crani.
- 3.º TRENCÀ-CLOSÇAS.—Els vells—Ignasi Iglesias.
- 4.º GEROGLÍFICH.—Ases, ases y ossos bestias son.

Han endavant totas ó part de les solucions del número anterior els caballers: Mariano Borrás, Un d'aquells dos nyébits badalonins, J. Font Mas,

Caballers: Joseph Subirats, F. Virgili R., F. T. Carbonell, S. Casellas G., Aucell de bosch, J. Román y C., Un escarbat á la graella. Perruqueru Petit, Pissarra, P. K. R., Pere Amat, Pepet Solà, R. Aregall, El noy de 'n Ramonacho, T. X. C., Sisket D. Paula, Francesch Munt, Muixoni y J. Pont (Retorsado): No hi ha res á fer.

Caballers: Juan Catau, Quimet Pujol, A. Ribas Ll., J. Bosch y Rumaguera, Noy de Furia, Sor Olla y F. Joannet: Gracias per la bona voluntat y pels treballs enviats.

Caballers: J. F.: Dispensi, pero el fet es molt insignificant. —J. V.: Igualment li dihem. —J. Costa y P.: No, senyor, no hi ha hagut tal cosa. Coneixem al candidat que 'ns diu, però no havém tingut el gust de recomanar-lo á ningú. Podrà ser fàcil l'erro, tal com vosté l'esplifica... Gracias. —J. Moret de Gracia: Els epígramas son bruts. Lo ultre veuríem de aprofitar-ho. —F. Carreras P.: Gracias. —E. V. y S.: La firma deu anar sota la carta. —J. G. (Tous): —El primer escrit no 's va rebre. El segon no anava firmat... —J. B. (San Feliu G.): Millor es no enredar la troca, ara que tot va com una seda. —F. Pau: Gracias mil per l'interès que demostra. —Un sabater modern: Si això es de vosté y vosté es sabater, cregui que té molt mérit. La poesía, va de serio, es ben feta y ben pensada... pero no la publicarem fins que 'ns dongi algunes probas més del seu ingení. —E. Argilaga: Per desgracia això encara no es veritat. La composició no està mal, però no està prou bé. —Pepet Bufol: Un altre dia. —Epi Sodich: Entra en torn. —J. Tarruell y Mallol: Això no es un sonet; es un crin de les literatures. —B. Costa Ingles: Es defectuosa... si no m' equivoco. —Napl Nema: ¡Bunyoll! —F. Ladri: Una historia molt trista que no serà del agrado dels nostres lleïdors. —Silbestre: Això va relativament bé. Alguna cosa aprofitarem. —Xech de Llansí: Idem Idem. —R. Visca la Broma: Dolent á tot serho. —Y. Camprubí: Idem. —E. Pigramàtic: Ho guardém per si de cas. —G. Busquets: No vā. —B. Astals: Idem. —Caret y Carau: Idem. —Un tandem: Idem. —Crich Bufé: Idem. —S. L.: Idem. —Crivillé: Idem. —Teixidó: Idem. —Joseph Rosselló: Effectivament, en massa. *Il·languissa* pera'l periódich. Vosté ja ho compendrà. Y donarho fraccionat no convé... No ho fem mai. —Igualadí: No 'ns es possible complaire'l. —Fidel Grifol: Conté més d'una imperfecció. —J. Riba: No 'ns es útil pera res. —S. A. y C.: Gracias y dispensi. —Carlos: Podrà estar millor.

Imprenta LA CAMPANA y LA ESQUILLA, carrer del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.